I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

AJÁNLÁSOK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG AJÁNLÁSA

(2011. október 27.)

a „Vízügyi kihívások egy változó világban" elnevezésű közös kutatási programozási kezdeményezésről

(2011/C 317/01)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 181. cikkére,

mivel:

(1) Kiemelt kérdés, valamint páneurópai és egyben globális társadalmi kihívás is az, hogy elegendő mennyiségű és megfelelő minőségű víz áll-e rendelkezésünkre.

(2) Az „Európa 2020" stratégia részeként a Bizottság 2011. január 26-i közleményében foglalt „Erőforrás-hatékony Európa – Az Európa 2020 stratégia keretébe illeszkedő kiemelt kezdeményezés" [1] elnevezésű kiemelt kezdeményezése a víz fontosságát hangsúlyozza, hiszen a víz alapozza meg az európai és globális gazdaság működését, valamint életminőségünket. Ezen túlmenően a Bizottság 2010. október 6-i közleményében foglalt „Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió" [2] elnevezésű kiemelt kezdeményezés elismeri, hogy a víz egyre jelentősebb társadalmi kihívás, továbbá az innováció kulcsfontosságú területe, amely lehetővé teszi az Unió számára, hogy vízpolitikai célkitűzéseinek elérésével egyidejűleg biztosítsa a vizek ökológiai, kémiai és mennyiségi állapotát és a fenntartható vízfelhasználást, csökkentse a vízfogyasztást, javítsa a vízbiztonságot és ösztönözze az európai vízügyi ipar világszerte tanúsított vezető szerepét.

(3) Az elkövetkező 20 évben várhatóan jelentősen megnő a vízszükséglet és a víz elérhetősége között világszerte tapasztalt különbség. A víz iránti kereslet és kínálat közötti bonyolult viszony egyensúlyban tartása, a vízproblémák és a vízhiány kezelésére irányuló prioritások meghatározása, valamint a vízi ökoszisztémák hosszú távú fenntartása mind együttes fellépést és szilárd tudományos és műszaki alapot igényelnek, a helyi földrajzi, politikai, társadalmi-gazdasági és kulturális feltételek teljes figyelembevétele mellett. Ebből a célból az Európai Bizottság 2012-ig kidolgoz egy, az európai vízkincs megőrzéséről szóló tervet, amely intézkedéseket határoz meg az elegendő mennyiségű és jó minőségű víz jogszerű felhasználásának biztosítására az EU-ban.

(4) Fennáll annak a kockázata, hogy Európa édesvizeinek jelentős hányada 2015-ig nem teljesíti a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben [3] meghatározott megfelelő ökológiai állapot elérésére irányuló célkitűzést. E kockázat az Európai Környezetvédelmi Ügynökség által a környezetvédelmi állapotról szóló 2010. évi jelentésben hangsúlyozott különböző okok és a kapcsolódó problémák miatt áll fenn. A vízszennyezés továbbra is közegészségügyi kérdéseket vet fel, különösen az új szennyezőanyagokkal való érintkezés, egyes európai vizekben talált vegyi keverékek hatása és a mikrobiológiai szennyezés lehetséges kockázatai tekintetében.

(5) Az éghajlatváltozás várhatóan további hatást gyakorol az európai vízi ökoszisztémákra, aminek következtében egyre gyakrabban lép fel vízhiány, elsősorban a földközi-tengeri országokban gyakoribb és súlyosabb aszályok keletkeznek, Európa nagy részén pedig többször alakulhat ki árvíz.

(6) A nagyobb mennyiségű élelmiszer és biomassza előállítását célzó intenzív mezőgazdaság megnövelheti az öntözés céljára használt édesvíz iránti keresletet, nagyobb nyomást gyakorolva ezzel a víztartalékokra. Az öntözés hatékonyabbá tétele, a vízfogyasztás visszaszorítása és a

[1] COM(2011) 21 végleges.
[2] COM(2010) 546 végleges.
[3] HL L 327., 2000.12.22., 1. o.

víztartók fenntartható módon történő irányítása és megőrzése érdekében mihamarabb vízforráskímélő megoldásokat kell kidolgozni.

(7) A kiterjedt urbanizáció és az épített környezet kibővülése, beleértve a navigációs és energia-infrastruktúrákat, hidromorfológiai változásokat idéz elő, amelyek hatással vannak a felszíni és talajvízi testekre, élőhelyekre és a biológiai sokféleség egyéb aspektusaira. Rendkívül hasznos lenne az olyan integráltabb tervezési megközelítés alkalmazása, amely megbízható nyomonkövetési rendszerekre és a földhasználat terén tapasztalt változások és vízi ökoszisztémák közötti ok-okozati viszony holisztikusabb értékelésére támaszkodik.

(8) Az európai vízügyi infrastruktúrák esetében egyre többször fordulnak elő üzemzavarok vagy -kiesések a berendezések kora, a földmunkák által okozott károk, az elégtelen karbantartás vagy a túlterhelés miatt. A jelentések szerint az ellátórendszerek szivárgása Európa egyes részein jelentős arányú, az elszállított víz 5 és 40 %-a között változik a veszteség mértéke.

(9) Az európai vízi ágazat gazdasági szempontból számottevő szerepet tölt be: az éves 5%-os átlagos növekedési aránnyal és körülbelül 80 milliárd EUR-s hozamával a világ vízpiacának mintegy egyharmadát teszi ki. Az európai vízgazdálkodási kutatás és innováció terén megvalósuló fokozottabb stratégiai együttműködés tudományos és technológiai áttöréshez vezethet, ami ösztönözheti az európai versenyképességet a nemzetközi piacokon, hozzájárulhat a vízhatékonyabb felhasználású európai gazdaság irányába történő elmozduláshoz és így az „Európa 2020" átalakított, az intelligensebb, fenntarthatóbb és inkluzívabb gazdaságra irányuló célkitűzéseinek teljesítéséhez.

(10) Az európai tudományos és technológiai tudásalap megerősítése létfontosságú a vízügyi kihívások társadalmi, környezeti és gazdasági szempontjainak kezeléséhez.

(11) Noha egész Európában kiváló minőségű kutatás zajlik, a vízgazdálkodási kutatás jelenlegi európai képe meglehetősen összetettnek és túlságosan szétaprózódottnak tűnik. Számos kutatási hálózat és szervezet európai, nemzeti és regionális szinten viszonylagos elszigeteltségben határozza meg a vízgazdálkodási kutatás stratégiai menetrendjét, ami átfedésekhez vagy a kritikus tömeget el nem érő, egymással versenyző kutatási tevékenységekhez vezet.

(12) Tekintve, hogy Európa legnagyobb részén a vízgyűjtő területek országhatárokon túli területeket is érintenek, határokon átnyúló együttműködésre van szükség a szakértelem, a tevékenységek és az intézményi kapacitás terén kívánt kritikus tömeg eléréséhez annak érdekében, hogy az európai kutatási lehetőségeket hatékonyabban ki lehessen aknázni és több országgal is összeegyeztethető megoldások szülessenek.

(13) A „Vízügyi kihívások egy változó világban" elnevezésű kutatási területre vonatkozó közös programozás hozzájárulhatna az e területen folytatott kutatás koordinációjához és egy teljesen működőképes, édesvizekre vonatkozó Európai Kutatási Terület létrejöttéhez, megerősítve ezáltal Európa vezető szerepét és a vonatkozó kutatási terület versenyképességét, valamint támogatva az uniós vízpolitikai célkitűzések teljesítését.

(14) A Versenyképességi Tanács 2010. május 26-i ülésén ([1]) a „Vízügyi kihívások egy változó világban" témakört olyan területként határozta meg, ahol a közös programozás jelentős hozzáadott értéket teremthet a kutatás területén tett széttagolt tagállami erőfeszítésekhez képest. A Tanács ezért következtetéseket fogadott el, amelyekben elismerte, hogy az édesvizeket illetően közös programozási kezdeményezést kell indítani, és felkérte a Bizottságot arra, hogy vegyen részt ennek elkészítésében. A Tanács megerősítette továbbá, hogy a közös programozás folyamatát a tagállamok irányítják, a Bizottság pedig előmozdítóként vesz benne részt.

(15) A vízgazdálkodási kutatás kulcsterületnek számít az Unió kutatási keretprogramján belül, és – figyelembe véve a vízügyi kihívások globális szempontjait – fontos stratégiai szerepet játszik az európai szakpolitikai folyamat támogatásában. A közös programozási kezdeményezés keretében folytatott tevékenységeket e területen szorosan össze kell hangolni a hetedik uniós keretprogrammal és a jövőbeli uniós programokkal, különösen a „Horizont 2020" kutatási és innovációs keretprogrammal (2014–2020 közötti időszak).

(16) A szolgálati munkadokumentumban ismertetett nemzeti kutatási tevékenységek elemzése megerősíti, hogy a kutatás hatékonyságának és hatásának fokozásához eredményesebb koordinációra van szükség, valamint közös stratégiai kutatási menetrend kialakítása révén el kell kerülni az átfedéseket.

(17) Annak érdekében, hogy a Bizottság jelentést készíthessen az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az összes közös programozási kezdeményezés által elért eredményekről, a tagállamoknak rendszeresen jelentést kell küldeniük a Bizottság részére a közös programozási kezdeményezés terén elért haladásról,

ELFOGADTA EZT AZ AJÁNLÁST:

1. A Bizottság közös jövőkép kialakítására ösztönzi a tagállamokat azzal kapcsolatban, hogy miként nyújthat segítséget az uniós szintű kutatás terén folytatott együttműködés és koordináció az európai és külföldi fenntartható gazdaságban megvalósuló fenntartható vízrendszerek létrehozásával, valamint az e közös jövőképben felvázolt lehetőségek felhasználásával kapcsolatos problémák megoldásában.

([1]) 10246/10. sz. tanácsi következtetés, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st10/st10246.en10.pdf

2. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki működőképes, közös stratégiai kutatási menetrendet, amely rögzíti a közép- és hosszú távú kutatási célokat és szükségleteket az édesvizek terén. A stratégiának célszerű tartalmaznia egy olyan végrehajtási tervet, amely megállapítja a prioritásokat és a határidőket, valamint pontosan meghatározza a végrehajtáshoz szükséges intézkedéseket, eszközöket és forrásokat.

3. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy a stratégiai kutatási menetrendbe és a végrehajtási tervbe építsék be a következő intézkedéseket:

a) a vonatkozó nemzeti programokkal, kutatási tevékenységekkel és az Unió által koordinált kutatási programokkal kapcsolatos információk meghatározása és megosztása;

b) a közös előrejelzések és a technológiaértékelési kapacitások megerősítése;

c) az információk, az erőforrások, a bevált gyakorlatok, a módszerek és az iránymutatások megosztása;

d) azon területek, kutatási vagy kísérleti tevékenységek meghatározása, amelyek esetében az összehangolás, a közös ajánlati felhívások vagy pedig az erőforrások (beleértve a pénzügyi forrásokat is) összevonása előnyös lehet;

e) a d) pontban említett területeken folytatandó közös kutatás szabályainak meghatározása;

f) az Unió meglévő kutatási és innovációs rendszereivel, pl. keretprogrammal és egyéb kapcsolódó közös programozási kezdeményezéssel való együttműködés koordinálásának és kialakításának biztosítása, különösen „Az éghajlati ismeretek összekapcsolása Európa számára", a „Városi Európa – A városokat érintő globális kihívások, Közös európai megoldások", valamint az „Egészséges és termékeny tengerek és óceánok" elnevezésű közös programozási kezdeményezések esetében;

g) adott esetben a meglévő kutatási infrastruktúrák megosztása vagy új eszközöknek – pl. összehangolt adatbankoknak vagy a vízgazdálkodással kapcsolatos folyamatok vizsgálati modelljeinek – a kialakítása;

h) a közszféra és a magánszféra közötti szorosabb együttműködés ösztönzése, továbbá nyílt innováció a vízhez kapcsolódó különböző kutatási tevékenységek és üzleti ágazatok között;

i) a tudás, az innováció és a több tudományágat érintő módszertani megközelítések átadása és közzététele, különösen a szakpolitikával kapcsolatos eredmények tekintetében;

j) a megfelelő tudományos és technológiai információk beépítése a döntéshozatali folyamatokba nemzeti és uniós szinten egyaránt;

k) hálózatok létrehozása a vízgazdálkodás kutatásával foglalkozó központok között.

4. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy a vízkutatás területén hatékony közös irányítási struktúrát tartsanak fenn, amelynek feladata az együttműködésre és a koordinációra vonatkozó közös feltételek, szabályok és eljárások megállapítása, valamint a stratégiai kutatási menetrend végrehajtásának nyomon követése.

5. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy nemzeti kutatási programjaikon keresztül és a közös programozás keretfeltételeiről a közös programozással foglalkozó magas szintű tanácsi csoport által elfogadott iránymutatásokkal összhangban közösen hajtsák végre a stratégiai kutatási menetrendet.

6. A tagállamokat ezen ajánlás arra ösztönzi, hogy működjenek együtt a Bizottsággal olyan lehetséges bizottsági kezdeményezések feltérképezése érdekében, amelyek segítséget nyújthatnak a tagállamoknak a stratégiai kutatási menetrend kidolgozásában és végrehajtásában, továbbá a közös programnak az e területet érintő egyéb uniós kezdeményezésekkel való összehangolásában.

7. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy alakítsanak ki szoros kapcsolatot a nemzetközi tudományos és technológiai együttműködésre irányuló stratégiai fórummal a stratégiai kutatási menetrend lehetséges nemzetközi dimenziójának kialakítása és végrehajtása terén, valamint a stratégiai fórum azon kezdeményezéseivel való összhang biztosítása érdekében, amelyeket a fórum nem uniós országokkal és azokkal szemben valósít meg.

8. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy éves jelentések formájában rendszeresen számoljanak be a Bizottságnak a közös programozási kezdeményezéssel kapcsolatosan elért eredményekről.

Kelt Brüsszelben, 2011. október 27-én.

a Bizottság részéről

Máire GEOGHEGAN-QUINN

a Bizottság tagja